

Список використаних джерел

1. Будник О. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній початковій школі: реалії та перспективи / О. Будник, Ю. Минай // Гірська школа Українських Карпат. – 2016. – № 14. – С. 84–88.
2. Вознесенська О.Л. Сімейна медіа-освіта в системі позашкільної освіти [Текст] / О.Л. Вознесенська, М.Ю. Сидоркіна // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи: Збірник наукових праць / М-во освіти України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011. – Вип. 26. – С. 35–39.
3. Медіаосвіта та медіа грамотність: підручник / Ред.-упор. В.Ф. Іванов, О.В. Волошенюк; За науковою редакцією В.В. Різуна. – К.: Центр вільної преси, 2012. – 352 с.
4. Силко Р.М. Мульт-терапія як технологія виховання дітей. Активна мульт-терапія / Р.М. Силко // Вісник. Серія: Педагогічні науки. – 2014. – № 120. – С. 188–190.

УДК 373.3.091.313:76(043.2)

Дорчинець М.І., студентка III-Г курсу;
керівник: Синевич І.С.,
викладач педагогіки

МЕДІАОСВІТА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Культурні та особистісні зміни, які відбуваються з підростаючим поколінням, багато в чому пов'язані з розвитком цивілізації, з інноваціями в галузі засобів масової комунікації. Особливе значення грамотна робота з інформацією має, коли йдеться про дітей та підлітків. У них відсутній достатній життєвий досвід, вони ще схильні до сліпого наслідування привабливих образів.

Розвиток у сучасному світі інформаційно-комунікаційних технологій та системи мас-медіа нагально потребує цілеспрямованої підготовки особистості до вмілого і безпечного користування ними. Майбутнє суспільство все більше спиратиметься на інформаційно-комунікаційні технології: web-технології, хмарні обчислення і bigdata, смартфони та Інтернет «розумних речей», штучні інтелекти та інші гаджети. На взаємодію з різноманітними медіа (книги, преса, радіо, кіно, телебачення, Інтернет) припадає все вагоміша частка вільного часу громадян України, чим зумовлюється значний вплив медіа на всі верстви населення, передусім на дітей.

Також медіа потужно й суперечливо впливають на освіту підростаючого покоління, часто перетворюючись на провідний чинник його соціалізації, стихійного соціального навчання. Відтак постає гостра потреба в розвитку медіа-освіти, одне з головних завдань якої полягає в запобіганні вразливості людини до медіа-насилства і медіа-маніпуляцій, втечі від реальності в лабіринти віртуального світу, поширенню медіа-залежностей.

Проблема медіакультури стала предметом наукової уваги Н. Кирилової, Л. Мастермана, М. Скиби, О. Сергєєвої та ін. Значення медіаосвіти для становлення особистості аналізували О. Бурім, І. Задорожна, Л. Зазнобіна, Т. Кузнецова, А. Литвин, О. Федоров та ін.

Ключове значення у становленні та розвитку медіаосвіти відіграє ЮНЕСКО. Саме тут вперше термін «медіаосвіта» було вжито – на спільному засіданні Сектора інформації ЮНЕСКО та Міжнародної ради з кіно та телебачення на початку 1970-х років.

Прийнято вважати, що першу навчальну програму з медіаосвіти розробив М. Мак Люен у 1959 р., і вже в 1960-

х роках активне застосування медіаосвіти в навчальному процесі почалося у Англії, Канаді, Німеччині, США, Франції. Там завданням цього предмету визначалося формування інформаційної культури та підготовка до життя в інформаційному суспільстві [4, с. 19].

ЮНЕСКО визначає медіаосвіту як навчання теорії та практики для використання сучасних мас-медіа, як частину специфічної галузі знань у педагогічній теорії та практиці; медіаосвіту, при цьому, відрізняють від використання медіа як допоміжних засобів у викладанні інших наук [1, с. 21].

В ЮНЕСКО переконані, що медіаосвіта – одне з основних прав людини на свободу самовираження та є знаряддям сприяння демократії. Саме тому медіаосвіту рекомендовано для запровадження в національні навчальні плани усіх країн, систему додаткової, неформальної та «пожиттєвої» освіти [4, с. 32].

Медіаосвіта, на думку цілого ряду вчених, – це дослідницький процес, що ґрунтується на основоположних концепціях, що здебільшого є аналітичними інструментами, а не альтернативним змістом. Ці ключові концепції включають: означення, асоціацію, жанр, відбір, невербальну комунікацію, мову медіа, природність та реальність, аудиторію, конструкцію, медіасприйняття, репрезентацію, код, кодування, декодування, сегментацію, виділення, сюжетну структуру, ідеологію, риторику, промову, мову, суб'єктивність.

Так, Л. Мастерман припускає, що медіаосвіта триває протягом усього життя людини і має на меті не просто критичне розуміння, а й критичну автономію [4, с. 33]. Схожими є судження американської дослідниці П. Офдерхейд, яка гадає, що медіаграмотність спрямована на розвиток у індивіда критичної автономії щодо медіа. Головним у медіаграмотності є широкий спектр

інформування в громадянській, соціальній, споживацькій сфері стосовно критичного сприйняття та творчості [1, с. 33].

Відомий дослідник медіа Дж. Гербнер розглядав медіаосвіту як формування широкої коаліції для розширення свободи та розмаїття комунікації, для розвитку критичного розуміння медіа як нового підходу до ліберальної освіти [1, с. 46].

На сучасному етапі в Україні гостро постало питання медіаосвіти. Оскільки, як зауважує Г. Сагайдак, саме від інформації, яку ми отримуємо, залежить наше майбутнє. Науковець стверджує, що оскільки процес отримання інформації є невід'ємною складовою нашого життя, уже змалечку дитина змушена постійно сприймати інформацію – образи відображеного світу [3]. Важливими умовами впровадження медіа-освіти в Україні також є:

- удосконалення нормативно-правової бази взаємодії мас-медіа та освітніх інституцій на всіх рівнях, включення заходів з формування системи медіа-освіти до переліку державних пріоритетів інноваційного розвитку суспільства;
- забезпечення готовності фахівців системи освіти до розв'язання медіа-освітніх проблем і суперечностей, що потребує перебудови звичних форм роботи, удосконалення змісту і форм підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації, зорієнтованих на випереджувальне ознайомлення з медіа-освітніми інноваціями насамперед шкільних практичних психологів і соціальних педагогів;
- якісне програмно-методичне та інформаційне забезпечення, зокрема створення спільних інформаційних ресурсів, програмне забезпечення роботи віртуальних медіа-освітніх груп і мультидисциплінарних конференцій,

створення та адміністрування тематичних медіа-освітніх сайтів;

– активізація міжгалузевої і міжнародної взаємодії, здійснення спільних наукових проєктів, проведення круглих столів, міжвідомчих семінарів, конференцій, фестивалів з медіа-освіти [2].

Варто наголосити, що сучасні діти мають доступ до інформаційного, новинного контенту всього світу, спостерігають за багатьма подіями в реальному часі, долучаються до них он-лайн або оф-лайн. Крім того, певну частину інформації вони відтворюють (або створюють) на сторінках соціальних мереж. Як отримана інформація буде дитиною усвідомлена, в якому вигляді потім відтворена – це залежить від рівня її медіаграмотності. Тому медіаосвіта молодших школярів передбачає формування в учнів:

– медіаімунітету як спроможності протистояти агресивному медіасередовищу і зберігати відчуття психологічного благополуччя при споживанні медіапродукції, що передбачає медіаобізнаність, уміння обирати потрібну інформацію, оминати інформаційне «сміття», захищатися від потенційно шкідливої інформації у мережі Інтернет;

– рефлексію і критичне мислення як психологічні механізми, які забезпечують свідоме споживання медіапродукції на основі ефективного орієнтування в медіапросторі та осмислення власних медіапотреб, адекватного та різнобічного оцінювання змісту і форми інформації, її повноцінного і критичного тлумачення з урахуванням особливостей сприймання мови різних медіа, культури спілкування у віртуальних спільнотах та соціальних мережах;

– здатність до медіаторчості для компетентного і здорового особистісного самовираження, реалізації

життєвих завдань, покращення якості міжособової комунікації і приязності соціального середовища, мережі стосунків у значущих для особистості реальних спільнотах; – спеціалізовані аспекти медіакультури: візуальну медіакультуру (сприймання кіно, телебачення), культуру комунікативної поведінки в Інтернеті, музичну медіакультуру, розвинені естетичні смаки щодо форм мистецтва, опосередкованих мас-медіа, та сучасних напрямів медіаарту тощо [4].

Тому серед основних завдань вчителя є:

1. Формування інформаційної культури учнів. Інформаційна культура – показник загальної та фахової культури людини. Складовими інформаційної культури є комп'ютерна грамотність, медіа компетенція, медіа культура, бібліотечно-бібліографічна грамотність, а також культура читання.
2. Ознайомлення учнів із розмаїттям засобів опрацювання інформації.
3. Вироблення медіаімунітету, як спроможності протистояти агресивному медіасередовищу і збереженню відчуття психологічного благополуччя при споживанні медіа продукції.
4. Формування рефлексії і критичного мислення, як психологічних механізмів, які забезпечують свідоме споживання медіа-продукції на основі ефективного орієнтування в медіа-просторі та осмислення власних медіа потреб.
5. Створення здатності до медіаторчості для компетентного і здорового особистісного самовираження, реалізації життєвих завдань, покращення якості міжособової комунікації і приязності соціального середовища та ін.

Саме початкова школа сьогодні стає тим інформаційно-освітнім середовищем, яке формує

медіаграмотну особистість, медіаспоживача, що вміє знаходити потрібну інформацію і перевіряти її достовірність, медіаторця, який грамотно і відповідально створює власні медіапродукти.

Випускники початкової ланки повинні набути ще однієї компетентності – новинної грамотності. Задача вчителя – допомогти дітям стати свідомими споживачами новин, застосовуючи прийоми критичного мислення та працюючи з реальними прикладами із засобів масової інформації.

Таким чином, медіа компетентність – це здатність особистості розпізнавати, критично сприймати та обробляти інформацію, усувати агресивну та шкідливу, вміння використовувати медіа у власних та навчальних потребах, здатність до творчого створення власних медіапродуктів.

Особливо актуальною медіакомпетентність стає в період вірусних атак, широкого розповсюдження фейків та джінси, медіаманіпуляцій. Сьогодні відбувається переорієнтація навчання з засвоєння величезної суми знань, на освоєння компетентностей. Це передбачає формування вмінь молодшого школяра працювати з інформацією: шукати, аналізувати, критично переосмислювати, відбирати необхідну, використовувати для вирішення певних задач.

Список використаних джерел

1. Брайант Дж. Основы воздействия СМИ / Дж. Брайант, С. Томпсон – М., СПб., К.: Издательский дом «Вильямс», 2004. – 430 с.
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.mediasapiens.ua/material/konceptiyavprovadzenya-mediaosviti-v-ukrayini>

3. Медіаграмотність у початковій школі: посібник для вчителя / О.В. Волошенюк, О.В. Ганик, В.В. Голощапова / за редакцією О.В. Волошенюк, В.Ф. Іванова. – Київ: ЦВП, АУП, 2018. – 234 с.

4. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / ред.-упоряд. В.Ф. Іванов, О.В. Волошенюк; за наук. ред. В.В. Різуна. – К.: Центр вільної преси, 2012. – 352 с.

УДК 37.091.12-051:159.923.5(043.2)

Козар Я.С., студентка III-Б курсу;
керівник: Котубей В.Ф.,
викладач історії,
спеціаліст вищої категорії,
старший викладач

САМОВИХОВАННЯ ЯК КОМПОНЕНТ РОЗВИТКУ І САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ВЧИТЕЛЯ

Становлення України як самостійної держави, її національне відродження і перехід до ринкових відносин кардинально впливають на роль фахівців з вищою освітою. Сьогодні загальноосвітнім закладам потрібні педагоги з досвідом самовиховання і саморозвитку професійних умінь організації особистісно-орієнтованого освітнього процесу. Реформування системи педагогічної освіти вимагає від майбутнього вчителя вибору стратегії неперервної освіти на основі саморозвитку, самовдосконалення, невід’ємними складовими якого є самовиховання та самоосвіта. Для педагога робота над собою – необхідна передумова набуття і збереження професіоналізму. Це цілеспрямований процес, який є продовженням професійного виховання, коли майбутній учитель з об’єкту виховного впливу («Я - студент, нехай мене вчать») перетворюється на суб’єкт організації власної життєдіяльності («Я - майбутній

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>